

Lapin Kansa 27.3.2006

Historia on kaikille yhteinen

Heikki J. Hyvärinen tyylilleen uskollisena yrittää Lapin Kansassa 16.3.06 saada omat töppäyksensä näyttämään siltä, että ne ovatkin toimittaja Veikko Väänäsen uutisoinnista johtuvia. Kun vuonna 1990 luovutettiin silloiselle työministeri Puhakalle saamelaislakitoimikunnan mietintö, harva taisi aavistaa minkälainen julkinen keskustelu Ylä-Lapin maanomistuksesta käynnistyisi. Hyvärinen oli tuon toimikunnan ehdotusten keskeinen valmistelija.

Hyvärisen vastine osoittaa selkeästi, että hän pyrkii härkämäisesti puolustamaan omat historiaan perustumattomat tulkintansa saamelaisuudesta ja alkuperäiskansasta. Vedenjakajana tässä toimii Hyvärisen keksimä historiaan perustumaton saamelaiskäräjälain saamelaismääritelmä, jonka nojalla lappalaisista tehtiin saamelaisia vastoin oikeushistoriallisia tosiasioita. Tällä silmäkääntötempulla saatiin näyttämään, että ulkomailta Suomeen muuttaneiden porolappalaisten jälkeläiset polveutuisivatkin Suomen puolella sijainneiden lapinkylien alkuperäisistä oikeudenomistajista. Tästä syystä ilmoitan, että kieltäydyin vastaanottamasta niitä etuja mitä Hyvärinen yrittää ILO-sopimuksen nojalla lappalaisista erotetulle saamelaispoppoolle järjestää.

Tähän mennessä julkinen keskustelu on paljastanut että saamelaiset ja lappalaiset ovat pyrkineet käyttämään historiaa sekä omaksi hyväkseen, että toisiaan vastaan. Molemmissa on tätä historiantaistelua varten omat miehensä. Veikko Väänäsen uutisointi viimeisimmästä saamelaiskäräjien kokouksesta osoitti, että saamelaiskäräjät on tässä kamppailussa jatkuvasti aktiivisempi ja aggressiivisempi osapuoli. Hyvärisen vastine osoittaa, että välienselvittely lappalaisten kanssa on tällä hetkellä yksi saamelaiskäräjien keskeisempiä painopistealueita.

Käydystä julkisesta keskustelusta voi vetää sen johtopäätöksen, että Ylä-Lapissa on kaksi alkuperäiskansaa, kaksi historiatiedettä ja kaksi vastakkaista historiantulkintaa siitä ketkä kuuluvat oikeaan alkuperäiskansaan. Mutta onko siellä myös aidosti kaksi kansallista historiaa? Kenelle Lapin historia kuuluu? Onko se yhteistä, kuuluuko osa siitä lappalaisille ja osa saamelaisille?

Tämä saamelaisille ja lappalaisille keskeinen menneisyyden hallintaongelma juontaa juurensa juuri tuohon vuonna 1990 luovutettuun saamelaislakitoimikunnan mietintöön, jossa vastoin historiallista totuutta Hyvärinen pyrki tekemään lappalaisesta saamelaisen. Tästä historiaan perustumattomasta tulkinnasta minun on pakko sanoutua irti.

Onneksi menneisyyttä ei tulkitse pelkästään saamelaiskäräjien lakimiessihteeri Hyvärinen. Onneksi kulttuurissamme on akateemisen historiantutkimuksen ohella monia muitakin historiallisen esittämisen, kokemisen ja tietämisen alueita. Historia tunkeutuu tietoisuuteemme kulttuurisen ja poliittisen julkisuuden välityksellä. Kiitos siitä Lapin Kansalle ja sen toimittaja Veikko Väänäselle, joka itse asiassa ansaitsisi lahjomattomalle toimittajalle kuuluvan palkinnon. Tähän mennessä hyvin vähäinen osa Ylä-

Lapin historia keskustelusta on ollut konkreettista vuoropuhelua, saamelaislappalaista dialogia. Siihen ei Heikki J. Hyvärisen omaksuman tiukan linjan vuoksi ole juuri ollut mahdollisuuksia.

Olen myös sitä mieltä, että Hyvärisen historian tulkinnoissa ei ole mitään sellaista joka perustuisi vankkaan historialliseen todistusaineistoon. Mielenpitemuutosta, sikäli kuin sitä on syntynyt, on vaivannut lähes ylitsepääsemättömät poliittiset esteet ja ideologiset vastakohdat.

Jouni Kitti
Pitkäaikainen saamelaisparlamentaarikko